

OPÓŹNIONY ROZWÓJ MOWY U DZIECI

1. Co to jest opóźniony rozwój mowy?

Ze zjawiskiem tym mamy do czynienia, jeśli mowa dziecka przebiega niezgodnie z normą charakterystyczną w danym wieku. Stosuje się dwa podstawowe typy tego zaburzenia:

- **samoistne opóźnienie rozwoju mowy**
-zakłócenia rozwojowe mowy czynnej i/lub biernej (czyli rozumienia) na tle indywidualnego tempa i rytmu rozwoju dziecka, przy braku jakichkolwiek innych przyczyn które mogłyby spowodować opóźnienie rozwoju mowy.
- **niesamoistny opóźniony rozwój mowy**
– zaburzenia kompetencji językowych, które mają określoną etiologię w postaci zaburzeń neurologicznych, psychicznych, ograniczeń sensomotorycznych, nieprawidłowej anatomii narządów artykulacyjnych, wady słuchu, zaniedbań środowiskowych itp. Odpowiedni wywiad z rodzicami/opiekunami dziecka pozwala na jak najlepsze zdiagnozowanie przyczyny deficytów rozwoju mowy i na opracowanie odpowiedniego planu terapii.

2. Kiedy należy zgłosić się do logopedy?

Do logopedy należy zgłosić się wtedy, gdy zauważymy niepokojące symptomy opóźnienia lub nieprawidłowego rozwoju mowy.

Rozwój mowy dziecka dzielimy na okresy:

- **melodii** (od narodzin do ok. 1 roku życia)
– dziecko wokalizuje, głuży, gaworzy, bawi się dźwiękiem, ok.1 roku zaczyna świadomie wypowiadać sylaby/wyrazy, rozumie co do niego mówimy, reaguje na swoje imię.
- **wyrazu** (od 1 do ok.2 roku życia)
- w mowie dziecka pojawiają się onomatopeje (np./hau hau/ ,/miau/, /ko ko/, /muu/ ,/kap kap/), pierwsze proste wyrazy (np./mama/, /tata/, /baba/), często upraszczane i zniekształcane (np./mi/-miś, /da/-daj, /eće/-jeszcze). Jest to okres szybkiego rozwoju ruchowego i umysłowego dziecka poprzez intensywną eksplorację otaczającego świata.

- **zdania** (między 2 a 3 rokiem życia)

- uznawany za okres rozkwitu mowy czynnej. Dziecko zaczyna budować zdania, początkowo proste (np. */Auto jedzie/*), z czasem coraz bardziej rozbudowane pod względem gramatycznym, artykulacyjnym i składniowym.

- **swoistej mowy dziecięcej** (od 3 do 7 roku życia)

- dziecko wzbogaca słownik, buduje zdania złożone, cały czas usprawnia się artykulacja i narządy mowy.

Dziecko trzyletnie: powinno wymawiać wszystkie samogłoski i spółgłoski: p, b, m, f, w, ś, ź, ć, dź, ń, k, g, h, t, d, n, l, ł, j. Pojawiają się głoski tzw. „syczące” (s, z, c, dz).

Dziecko czteroletnie: zadaje bardzo dużo pytań; w artykulacji pojawiają się głoski tzw. „szumiące” (sz, ż, cz, dż). Dziecko stale nabywa wiedzę o otaczającym świecie; potrafi mówić o przyszłości i przeszłości.

Dziecko pięcioletnie: powinno mówić już wyraźnie pod względem artykulacyjnym, tak aby mowa była w pełni zrozumiała dla otoczenia. Utrwalają się głoski tzw. „szumiące” (sz, ż, cz, dż) oraz pojawia się głoska (r). Rozwija się myślenie przyczynowo-skutkowe- dziecko potrafi ułożyć i opowiedzieć kilkuelementową historyjkę obrazkową z uwzględnieniem kolejności zdarzeń. Potrafi opisać cechy przedmiotów i wyjaśnić znaczenie słów.

Dziecko sześcioletnie: powinno prawidłowo artykułować wszystkie głoski języka polskiego i budować zdania złożone prawidłowe pod względem gramatycznym, leksykalnym i składniowym. Dziecko wyklaskuje ilość sylab w wyrazie, wyodrębnia głoski na początku, w środku i na końcu wyrazów, dokonuje analizy głoskowej prostych słów, odnajduje różnice i podobieństwa między obrazkami, określa relacje przestrzenne (w, *nad*, *obok*, *pod*, *miedzy*, *wewnątrz...*)

Nie należy porównywać dzieci między sobą, gdyż każde rozwija się w swoim tempie. Jednak jeśli niepokoją nas jakieś nieprawidłowości u swoich dzieci, lepiej skonsultować swoje obawy ze specjalistą.

Opracowała: Mariola Drożyńska